

Malina Dimitrova

(Sofia University St. Kliment Ohridski, University Library)

**Between the Covers and Beyond.
Proceedings of the Academic Readings in honour
of Prof. Dr. Albert Benbasat**

Abstract: The scientific collection "Between the book covers and beyond" is dedicated to Prof. PhD Albert Benbasat – one of the most respected contemporary Bulgarian scholars, author of numerous contributions to the field of book science and book publishing. It contains the reports presented at the Academic Readings on the occasion of his 65th birthday, held on May 18, 2016 during the traditional May Days of Culture at Sofia University.

The publication is printed within the framework of Projects by Scientific Research Fund, Sofia University № 80-10-89 / 15.04.2019.

Малина Димитрова

(Софийски университет „Св. Климент Охридски“, Университетска библиотека)

**Между кориците и отвъд тях.
Доклади от Академични четения, посветени
на проф. д-р Алберт Бенбасат¹**

Научният сборник „Между кориците и отвъд тях“ е посветен на проф. д-р Алберт Бенбасат – един от най-уважаваните съвременни български учени, автор на многобройни приносни изследвания в областта на книгознанието и книгоиздаването, доайен на специалност „Книгоиздаване“ във Факултета по журналистика и масова комуникация на СУ „Св. Климент Охридски“. В него са събрани докладите, представени на Академичните четения по повод 65-годишнината му, проведени на 18 май 2016 г. по време на традиционните Майски дни на културата в Софийския университет. Изданието е отпечатано в Университетското издателство „Св. Климент Охридски“. Публикации, събрани по подобен повод, са признание, памет и послание. Затова и в предговора–обръщение изданието се определя като скромен дар, с който колегите и последователите демонстрират уважението си към изтъкнатия изследовател, добре познат на широката академична, книгоиздателска и литературна общност.

Сборникът, в който се срещат учени от няколко поколения и представители на различни академични институции, ангажира с конкретен кръг от идеи и виждания на хора с близки научни интереси. Редом до техните имена стоят и тези на най-младите изследователи, възпитаници на професора от Софийския университет „Св. Климент Охридски“ и Великотърновския университет „Св. св. Кирил и Методий“. „Между кориците и отвъд тях“ е сполучливо и неслучайно избрано заглавие, което не само препраща към един от най-значимите трудове на проф. Бенбасат, но и обобщава темите на трите части. Съставителската концепция е подчинена на основната идея – да се представи академичната дисциплина „Книгоиздаване“ и изследователските търсения в сферата на

¹ Между кориците и отвъд тях: Доклади от Академични четения, посветени на проф. д-р Алберт Бенбасат. Състав., [предг.] Юлия Йорданова-Панчева, Малина Димитрова. София: Унив. изд. „Св. Климент Охридски“, 2020, 214 с.

книгата и книжовността. Съдържанието фокусира вниманието на читателя към ясно разграничени дялове – предговор и три основни тематични раздела.

Първият – „В чест на учения, преподавателя и човека“ – въвежда към личността и научното дело на един от най-ревностните изследователи и защитници на книгата, в конкурентната ситуация на дигитализация и хибридизация на медиите – проф. д-р Алберт Бенбасат. Материалите тук разкриват не само цялостна картина на творческите му прояви, но и една личност, дарена с харизма. Съвсем закономерно той започва с размисли за проф. д-р Алберт Бенбасат – учен, преподавател и човек. Проф. Ани Гергова насочва вниманието към поуците и ползите от натрупаните от проф. Бенбасат знания и опит. Очертава упорито следвания път на учения през годините и израстването му като ерудит в областта на издателската теория и практика. Чрез библиометричния анализ на трудовете му, Антоанета Тотоманова и Ефросина Ангелова-Пенкова доказват яркото присъствие на проф. Бенбасат в българската култура и книжовност. Отвъд цифрите авторите обобщават непримиримостта и последователната борба на професионалиста с липсата на професионализъм в бранша, както и отговорното му отношение към всички аспекти на съвременното. Румяна Пенчева припомня за присъствието на юбилея в изграждането на Националния литературен музей, като обобщава приносните моменти в неговата работа, изтъква способността му да открива нови и забравени имена от литературното ни минало. Росица Сарджева представя в своя задълбочен анализ на един от трудовете на професора, озаглавен „По въпроса за книгата“ и подчертава, че този труд характеризира цялостния поглед на автора върху проблемите, свързани с книгата.

В своите „Бележки за невинността на порока и... литературата“ Марин Бодаков споделя, че Бенбасат е много повече гражданин на миналото, отколкото на настоящето и тук, според Бодаков, се крие неговата изследователска сила на литературен историк, който чете артефактите и спокойно разказва истории. Бодаков откроява пионерската роля на „Българската еротиада“, а като истинско събитие определя сборника „Невинността на порока“, издаден през 2016 г., в който Алберт Бенбасат години след „Българската еротиада“ показва текстовете, върху които стъпва монографията му за българския литературен ерос. Вяра Ангелова е озаглавила текста си „Бенбасат срещу „медийната литература“, в който уточнява, че от дистанцията на времето, той разкрива контексти и взаимовръзки, направо казано – дискурси, които засягат обществеността, но и индивидуалната психология, журналистиката и PR-а, книгопечатането и книгочетенето. В тях именно се ражда онова красиво, съблазнително, властно и ужасно чудовище „медийна литература“, която Бенбасат определя като „събирана от вестникарско-телевизионни информации и разследвания“. Интересен поглед към колекционерската и библиофилска страст на проф. Бенбасат поднася Васил Загорев в статията „Ученият и книгите „уличници“. Разгледана през призмата на научните интереси, страстта да издирва и колекционира книги, контактът с „уличните“ книги осигуряват на изследователя доказателствен материал за неговите тези. На проблема за Алиса, но не като литературна героиня, а за Алиса като нарицателно за „приключенията“ на книгата в дигиталния свят, на които е посветил един от последните си трудове Алберт Бенбасат, се спира публикацията на Юлия Йорданова.

За високото научно ниво на сборника значително допринасят статиите от доказани изследователи във втория дял – „За живота на книгата“. Представен е широк спектър от актуални теми и специфични търсения в областта на науката за книгата, книгоиздаването и медиите. Разделът започва със статията на Бенбасат „Що е български бестселър и кой го чете“, в която той повдига важни проблеми относно възхода в съвременната българска литература, нейната културна мисия и се фокусира върху тоталната ѝ комерсиализация, обобщена от максимата, че най-добрата книга е продадената книга. Тотка Монова определя „хроникъора на разпада на СССР“ Светлана Алексиевич, носи-

тел на Нобелова награда за литература за 2015 г., като тъжен летописец на „историята на чувствата“. Ангел Манчев прави обзор върху измеренията на авторското право в контекста на съвременните научно-технически и геополитически реалности. Обект на проучването на Николай Аретов е историята на едно обвинение в некоректност. Казусът подтиква към въпроси относно източниците за написването на романа „Ангария“ от Асен Христофоров. В статията си „Медийна еротиада. Номинации за сексуални отношения в медийната реч“ Андреана Ефтимова регистрира и анализира многобройни примери за употреба в българската таблоидна преса на евфемизми, назоваващи сексуални атрибути и взаимоотношения. Огняна Георгиева-Тенева прибавя важен щрих към читателския профил на днешния студент, като представи резултатите от анкета с първокурсници и второкурсници от различни специалности в Нов български университет и във Великотърновския университет „Св. св. Кирил и Методий“ – филиал Враца. Малина Димитрова маркира предпоставките за възникването на учебно-помощните издания на литературната класиката и проследява как някои от зададените на по-ранен етап параметри продължават да работят, включително и днес.

Третата част находчиво е озаглавена „По стъпките на учителя“ и представя научните усилия на автори от най-младото поколение в опита им да рефлектират върху проблемите на феномена книга. Публикациите в този дял от сборника доказват, че усилията на учителя са намерили своето продължение. Публикацията на Светлана Минева се спира върху професионалните трансформации в българското книгоиздаване в края на XX и началото на XXI век. Анализът е посветен на почти изчезналите и на сравнително новите издателски професии. Статията на Симона Калева „Откриватели на автори“ запознава с професията на литературния агент, за специфичните му отговорности и задължения, и акцентира, че литературният агент е и откривател. Прилагайки „триединния“ подход на Бенбасат – „дух, тяло и стока“ – спрямо детските книги, Катя Кирилова успява да концентрира изследването си върху най-характерните им особености и да очертае различните подходи на издателите по отношение на оформление, съдържание и пазарна реализация. С ясното съзнание за трудностите при осъществяване на подобен грандиозен проект, Светлозар Жеков насочва вниманието към „Европеана“ като виртуален дом на културното наследство на Европа.

Следва да маркирам едно интересно решение на съставителския екип. Сборникът „Между кориците“ се открива със статията на проф. Ани Гергова – „Размисли за проф. д-р Алберт Бенбасат – учен, преподавател и човек“ и е „закрит“ със ситуативно създадената рубрика с искрени и емоционални текстове от студенти на професора. Този подход е успешно реализиран и не нарушава облика на академичното издание. Напротив – смислово оформя ракурса „отвъд кориците“ и разширява представите както за приносите на Бенбасат в българската наука и култура, така и за присъствието на човека и учителя.

Желанието да се направи издание по всички правила, с принос в областта на науката за книгата, проличава и в други решения на редколегията. Независимо от проявената субективност в оценката на пишещия тези редове, съставителите са успели да постигнат целите си и да защитят научната му стойност. Сред достойнствата на изданието трябва да се посочи и прецизно подбраният редакторски екип, съставен от научен рецензент, редактори и библиографски редактор. В този смисъл те се опират на традициите, спазвайки принципа на „добрите практики“ в книгоиздаването.

Днешната необходимост от подобен тип издания, които отразяват актуалните търсения на колегията в областта на книгоиздаването и книгознанието, и осмислят феномена книга сред другите медии, е факт. В заключение ще отбележа, че всеки, който се интересува от въпросите на книгата, няма как да подмине „Между кориците и отвъд тях“ и да не го включи в своята работна библиография.